

İFFET

1896

Hüseyin Rahmi Gürpınar 1864-1944

KİŞİLER

İffet İffet, varlıklı bir ailede büyümüş ve Frenk okulunda iyi bir eğitim almıştır. Güzelliği herkesin dikkatini çekmektedir. Babasının ölümünden sonra ise annesi, küçük erkek kardeşi ile kalakalmış ve her geçen gün durumları daha da kötüye gitmiştir. Teyzesinin oğlu Latif'e aşiktir ve onunla nişanlıdır.

Doktor Yazar ile yakın arkadaş olan Doktor, mesleğinde iyidir ve yoğun bir iş hayatı vardır.

Yazar/Hüseyin Yalnız yaşayan yazar, şiir ve roman yazmaktadır. İffet'ten ve İffet'in hikayesinden çok etkilenmiştir.

Latif 21 yaşlarındadır. Evin tek erkeği olarak kalabalık ailesine bakmak zorundadır. İffet'e aşiktir. O da İffet gibi yoksul olduğundan hemen evlenmeleri mümkün olmamaktadır. Mekteb-i Sultaniye'yi bitirmiştir. Gazete ve yayınevleri için yazılar yazmaktadır.

Sabri İffet'in on yaşındaki erkek kardeşidir. Evde, İffet tarafından eğitim almaktadır. Bir süre sonra yoksulluk ve yaşadığı çevre yüzünden hırsızlık yapmaya başlamıştır.

Anne Sabri ve İffet'in annesidir. Eşi Şakir Efendi öldükten sonra başlarına gelen olaylarla birlikte hastalanmıştır. Sakin, düşünceli ve pasif karakterde bir kadındır.

Raziye Para karşılığı türlü ahlaksızlıklara bulaşmıştır. İffet'e de, Nemi'nin ilgisine karşılık vermesi ve güzelliğini kullanarak para kazanması yönünde ısrarcı davranır.

ÖYKÜ

Doktor ve Yazar'ın görüşmesi Doktor, yazar arkadaşının evine gelir ve onun yine pencereden bulutlara, yağmurun ardından kalanlara, kuşlara bakarak hayallere daldığını, edebi açıdan farklı yorumladığını görür. Ona göre yazarlık da gerçekçi olmalıdır. Tüm gün uğraştı hastalarla yazarların hüznünü ve melankolisini kıyaslayarak eleştiride bulunur. Bir hastanın evine gideceğini, kendisinin de gelerek yoksulluğun, hastalığın nasıl bir durum olduğunu yakından görmesini ister. Yazar, bu inceleme fırsatını kaçırmak istemez ve kabul eder. Fakat eve gitmeden önce uyarıda bulunur. Aile önceden varlıklıdır ve ailenin çok güzel kızı İffet ise oldukça iyi bir eğitim almıştır. Onları incelemeye gelmiş biri gibi algılamaları hoş olmayacaktır. Bu sebeple onu da doktor olarak tanıtacaktır. İffet'in annesi çok hastadır ve oldukça yoksul olduklarından doktor ücretsiz olarak onunla ilgilenmektedir.

Doktor'un yardımı Eve gittiklerinde İffet onları karşılar. Yazar görür görmez melek gibi görünen ve çok güzel olan İffet'ten çok etkilenir. Annesi ise çok hastadır. Anterit ve Karaciğer Çıbanı hastalığı vardır. Doktor onu iyileştirebileceğini söyler. İlaçlarını düzenli almalı ve söylediği şekilde beslenmelidir. Bunları söyledikten sonra anne, kızın tavırlarından ve hallerinden yemeye zor yemek bulduklarını ve bu söylediklerini asla yerine getiremeyeceklerini anlar. İffet ve annesi, daha önce İffet'in elleri ile işlediği bir parçayı Doktor'un çok beğendiğini görünce zorla hediye etmişlerdir. Doktor yalan söyleyerek, iş yerindeki kadınların onu görünce çok beğendiğini ve herkes kendisine vermesi için üstüne geldiğini anlatır. Sonunda çekiliş ile vermek zorunda kaldığı, çekilişe katılmak isteyen herkesin bir miktar para verdiği yalanını uydurur. Doktor o parayı İffet'e verir ve onun hakkı olduğunu söyler. İlaçları ise yakındaki eczanede taze karışımlardan bulunamayacağını kendi hazırlatıp göndereceğini anlatır. Hiç bir şey demelerine fırsat vermeden evden ayrılırlar. Doktor, gönüllerini kırmadan onlara yardım etmiştir.

Latif ile tanışma Birkaç gün sonra Doktor, Hüseyin'i yine ziyaret eder. Yazar, yeniden İffet'i görebilmek ve daha fazla ayrıntı öğrenebilmek istiyordur. Bu durumu ona belli etmeden tekrar eve

gidebilmeleri için Doktor'u ikna eder. Doktor önceden ilaçları eve yollamıştır. Kadını tekrar muayene eder ve iyileşme gösterdiğini söyler. O gün eve İffet'in nişanlısı Latif'te gelir. Hepsini bir an evin matem ve mutsuz havasından sıyrılır ve birkaç saat nasıl geçtiğini anlamadan sohbet ederler. Yazar ve Doktor, Latif ile çok iyi anlaşır ve onu sever. Yazar Hüseyin, İffet'in böyle biri ile nişanlı olmasına sevinir ve kendine yakışan birini seçmiş olduğunu düşünür.

Yazar İffet ve ailesine ulaşamaz Yazar, Doktor ve Latif iyi arkadaş olurlar. Doktor görev için bir süreliğine Anadolu'ya gider. Yazar, Latif ile birkaç kere daha görüşür ama sonra bir ay kadar görüşmezler. İş yerine gider ve devamsızlık yaptığı için izin verildiğini öğrenir. Gidebileceği yerleri arar sorar ama bulamaz. En son İffet'lerin evine gider ama onların taşındığını öğrenir ve yıkılır. Kirayı ödeyemedikleri için kovulmuşlardır. Mahalleden bir bahçıvan bulup para karşılığı nereye gittiklerini öğrenmesini istese de izlerini bulamaz.

Mezarlıktaki tesadüf Aradan bir yıl geçer. Bir gün Doktor ve Yazar dışarı çıkar. Hüseyin hüzünlüdür. Gittikleri yerde gördüğü yıkık dökük evler aklına İffet'i getirir. İçine zaman zaman İffet'in ölmüş olduğuna dair bir his geliyordu ve o an yine içine böyle bir his doğar. Arkadaşı ile yoksul mahallelerde yürürler ve eve dönüş yolunda önce mezarlığa girip bir arkadaşına dua etmek ister. İçeri girdiklerinde tesadüf eseri Latif onları bulur. İffet ölmüştür. Latif onları İffet'in mezarına götürür. Anne orada namaz kılıyordu ve bir süre sonra kardeşi Sabrı de gelir. Ablasının mezarına kapanıp ağlar. Hepsini perişandır. Kadın olanları onlara anlatır.

İffet'in başına gelenler Latif bir arazi meselesini düzeltmek için İzmir'e gitmiştir. Latif gidince kimsesiz kamışlardır. Kızına birisi musallat olmuştur. İyice aç kalmışlardır ve bu çapkın adam İffet için sürekli ona para teklif edip durmuştur. Onlar taşındıkça adam her seferinde izlerini bulmuştur. Latif ise İzmir'de hastalandığı için mektup yollayamamıştır. Anne, İffet'in başına gelenler yüzünden yataklara düşüp hastalandığını söyler. Kızı iyileştirmeleri için onları da aramış ama bulamamışlardır. İffet acı içinde ölmüştür. Fakat olanları yazmıştır ve hepsi Latif'tedir. Latif o kâğıtları koynunda saklıyordu. Kaç aydır gece gündüz mezarlıktadır. Herkes durumunu öğrendiği için artık sesini çıkarmıyordu. İffet'in annesi ve kardeşi artık Eyüp'te oturduğunu da söyler. Hafta da birkaç gün mezara gelip ağlıyorlardır. Yazar, İffet'in yazdıklarını merak eder ve onları okumayı çok ister.

Yazar'ın mezarlık ziyaretleri Yazar aklından bir türlü Latif, İffet ve ailesini çıkaramaz. Gece uykusuzluklarına, sıkıntıyı arttıran sinir hastalıklarına boyun eğer. Latif'i tekrar görmeye gitmeye karar verir. Azarlayacağını düşündüğü için olanları Doktor'dan gizler. Gider fakat Latif'i bulamaz. Mezarlıkta İffet için, olanlar için yine çok üzümler ve Latif'i beklemek için duramaz. Kendini sağlıklı hissetmiyordu. İki yıl yazı yazdırmazlar. Zihnini yormayacak eğlenceli işler yapmasını önerirler. Kitaplığından hastalıkla ilgili, acıklı romanları alırlar. Doktor arkadaşı bu durumunu bildiği için mezarlığa ondan gizli gizli gitmeye devam eder. Ziyaretlerinin birinde Yazar, Latif'i bulur. Onun sağlıksız ruh halinden faydalanıp onu kandırır. Göğsündeki kâğıtları alırsa İffet'i görebileceğini düşündürür. İffet'in yazdıklarını alıp okumaya başlayacakken Latif İffet'i göremediğini ve onu kandırdığını söyleyerek Yazar'a saldırır. Suçlu hissettiğinden karşılık vermez. Ona şiirler okumaya başlar ve bu Latif'in hoşuna gider. Bu şiirleri İffet için mezarına yazmak ister. Yazar silineceğini söylese de her gün tazeleyeceğini söyleyerek ısrar eder. Yazar her gün onun için mezarlığa gelip bir şiir okuyacaktır, karşılığında ise bir şey ister. Latif, İffet'in yazdıklarını mezarlıkta okumasına ve romanında kullanmak için kopyalamasına izin verecektir. İki adam anlaşır.

İffet'in yazdıkları Yazar hafta da bir iki gün mezarlığa gider, şiirler okur ve İffet'in yazdıklarını kopyalar. Bazen üzüntüden İffet'in annesini ziyaret eder, bazen kadınla mezarlıkta buluşur konuşurlar. Latif ise Yazar ile konuşa konuşa biraz kendine gelmiştir ve akşamları evinde kalmaya başlamıştır. Fakat mezarlığın havası bir süre sonra Yazar'ın sağlığını iyice olumsuz etkiler. Sonunda İffet'in yazdığı her şeyi okur. İffet, çocukluğundan bu yana başına gelenleri anlatmış ve bir yerinde yazdıklarını sonlandırmıştır. Latif için son bir mektup yazarak hayata veda etmiştir. Mektubunda Latif'e onu bağışlaması için yalvarır ve mezarına gelip bir kere de olsa dua etmesini ister. Yazar İffet'in yazıklarının bir kısmını okuyucularla paylaşır.

İffet ve ailesinin yoksulluğu İffet ile Latif çocukken çok iyi anlaşılıyorlardı. Büyüdüklerinde bu sevgi aşka dönüşmüştü. İffet babasının ilgisi ile güzel bir eğitim almıştır. Okulu bittikten bir süre sonra babası ölmüştür. Henüz bu acıyı atlatamamışken evlerinde de yangın çıkar. Varlıklı bir durumdan hızla yoksullaşmaya başlarlar. Paraları her seferinde daha ucuz bir eve yettiğinden sürekli mahalle değiştirmişlerdir. Elinde iş işleyip satarak biraz para kazabiliyordu. Fakat gece gündüz çalışmak ve ederinden daha ucuza satmak zorunda kalıyordu. Bir gün o kadar parasız kalmışlardır ki iki gün hiçbir

şey yiyememişlerdir. Annesi fenalaşınca on yaşındaki Sabri dışarı fırlamış ve bir süre sonra bacağı kanamış şekilde elinde üç salatalıklı gelmiştir. Bostandan çaldığını ve bahçıvanın arkasından taş attığını söyleyerek başka çaresi olmadığını ima edencesine ablasına bakmıştır. İffet onu azarlar ve ona söylenir fakat içten içe çocuğun çok da suçu olmadığını hissediyordur. Sabri annesine yalan söyler, bakkaldan verisiye aldığını söyler. Salatalıklara hiç biri dayanamaz ve yerler. Fakat iki gündür midelerine hiçbir şey girmediğinden mideleri kötü olur ve kusarlar. O sırada mahalleli ayaklanıp kapılarına dayanır. Yapılan bütün hırsızlıkları Sabri'nin üstüne atıyorlardır.

Ahlaksız teklif Bir gün bir kadın kapıyı çalar ve tuvaleti kullanıp kullanamayacağını sorar. İffet zarar gelmeyeceğini düşünerek izin verir fakat kadının bir süre sonra niyetin başka olduğunu anlar. Nemi isimli zengin bir genç İffet'i görmüş ve ona kafayı takmıştır. Kadın bu güzelliikle İffet'in çok para kazanabileceğini söyleyerek ona ahlaksız tekliflerde bulunmak için gelmiştir. İffet onu evden kovsa da, ne zaman fikrini değiştirecek olursa tarif ettiği eczaneye not bırakarak ona ulaşabileceğini söyler. Fettan Raziye, üç kez daha gelir ve benzer şeyleri söyler. Her seferinde İffet onu kovar ve onu kendinden uzaklaştırır. En sonunda Latif'ten de boşuna mektup beklediğini, çoktan hastalıktan öldüğünü, boşuna onu beklememesi gerektiğini söyler. İffet yolundan şaşmaz ama Latif'e bir şey olup olmadığı hakkında da kuşkulandırmaya başlamıştır.

İffet fikrini değiştirir İffet, el işi yaparak çok az para kazanıyordu. Latif'in annesi de az da olsa her gün gelip onlara yardım ediyordu. Sabri ise gizli gizli hırsızlığa başlamıştır. Artık karakola çağırıldığında sakın ve özgüvenle gidiyordu. Dışarıda da bir şeyler yediği bellidir. Olanlardan sonra İffet fuhuş dışında bir yol bularak bu durumdan kurtulup kurtulamayacağını düşünüyordu. Her mahalleye taşınmadan önce kardeşi hakkında hırsız, İffet hakkında fahişe olduğuna dair söylentiler onlardan önce gidiyordu. Bir gün Nemi'den süslü bir mektup alır. Mektubun içinde Nemi'nin fotoğrafı, bir miktar para ve duygularını anlattığı bir mektup vardır. Süslü cümlelerle onu kandırmaya çalıştığı bellidir. Ona aşkını ilan ediyor, zarfa koyduğu parayı da karşılıksız olarak gönderdiğini söylüyordu. İffet durumu anlar, paraları hemen göndermenin doğru olduğunu bilir ama bu kadar yokluk içinde o paraları görmek, namuslu yaşadığı halde karşılaştığı muameleler ona artık başka türlü davranması gerektiğini hissettirir. Raziye'ye mektup yazar. Nemi'nin teklifini kabul ettiğini ama iki gün sonra Raziye'nin araba ile gelip onu almasını istediğini söyler.

İffet'in planı Hemen plan yapar. Annesine varlıklı bir ailenin mürebbiye aradığını, onlarla görüşmeye gideceğini, iyi para kazanabileceğini söyler. Evden çıktığında önce Raziye'nin bahsettiği eczaneyi bulur ve mektubu ona ulaşması için oraya bırakır. Sonra Nemi'nin verdiği paranın bir kısmıyla alışverişe gider. Babası öldüğünden beri alışveriş yapmıyordu. Kendine kumaşlar, birkaç parça aksesuar ve kıyafet alır. Eve geldiğinde iki gün sonra işe başlayacağını, evin hanımının becerilerini görmek için bu kıyafetleri kendi üstüne göre dikmesini istediğini, iyi bir maaş alacağını söyler. Annesi İffet'in yalan söyleyeceğini hiç düşünmez ve iş bulmasına çok sevinir.

İffet'in hastalığı İki gün sonra İffet diktiği kıyafetleri giyer, aksesuarlarını takar ve süslenir. Daha da güzelleşmiştir. Aynaya baktığında Latif'in kınamalarını, ona bu durum karşısında söylebileceklerini duyar ve o an bayılır. Latif'in hayaleti ona kendini çok kötü hissettirir ve vicdan azabı duyar. Seçtiği yol konusunda kendini lekelenmiş hissediyordu. Yoksullukları ve namusu arasında kalmaktan, vicdan azabından sonunda hastalanmış, bedeni zayıflamıştır. Annesi ve Sabri'ye, Raziye'nin kapıda beklediğini, onu yanına getirmelerini söyler. Ona tüm içini döker. Raziye'nin de doğru yolu bulmasına yardımcı olur. Kadın bir hafta boyunca onun başında bekler ve ona bakar. Birlikte tövbe namazı da kırlarlar. Günden güne kötüleşen İffet, Latif'e son bir mektup yazar ve bir hafta sonra ölür. O öldükten beş gün sonra Latif'in mektubu, yirmi gün sonra da Latif gelir. Raziye kendini Allah'a adar ve Fettan Raziye, Hacı Raziye olarak anılmaya başlar.

İffet'in ailesinin sonu Yazar bunları okuduktan ve daha fazla ayrıntıyı İffet'in annesinden öğrendikten sonra üzüntüsü o kadar artar ki yine şiddetli bir şekilde hastalanmaktan korkar. Mezarlığa gitmeyi bırakır. Bir zaman sonra yolu o taraf düşünce mezarlığa uğramak ister. Latif'i görebileceğini de düşünür. Gittiğinde Latif ve İffet'in annesinin de öldüğünü öğrenir. Sabri'ye ise mezarlıkta onu sürekli ağlarken gören bir adam yardım etmiştir, onu bir gemide tayfa olarak işe koymuştur.

TEMALAR

Yoksulluk/Ahlak Romanda, İffet ve ailesi bazı günler yiyecek hiçbir şey bulamayacak kadar ağır bir yoksullukla sınanırlar. Bu yoksulluk, ahlakları ile paraya olan zorunlu ihtiyaçları arasında seçim yapmak zorunda kalmalarına, ana karakter olan İffet'in kendi ile sürekli çatışma yaşamasına sebep

olur. Kardeşinin hırsızlığına ne tepki vereceğini bilememesi, Latif'in yokluğunda Raziye tarafından ona önerilen ahlaksız teklif karşısındaki duruşu onu en çok zorlayan durumlar olur. Yoksulluk, bireylerin asla yapmayacağı şeyleri yapmasına ya da bu konularda ikilemler yaşamasına neden olabilmektedir.

KARAKTER ANALİZİ

İffet (Ahlaklı)

Karakter İffet hassas, içe kapanık ve ahlaklı bir kadındır. Başlarına gelenlerden dolayı çok mutsuzdur. Onu yoldan çıkarmaya çalışan Raziye'nin tekliflerini her seferinde sert bir şekilde reddetmiş ve gece gündüz çalışarak az bir para için ailesine bakmaya çalışmıştır. En sonunda tavrını değiştirdiğinde ise karar aşamasındayken bile bu durumu kaldıramayıp hastalanmıştır. Düşünceli ve fedakârdır. Dil bilen, eğitilmiş ve bilgili bir karakterdir.

Aktivite İffet el işleri konusunda çok yeteneklidir. Yaptıkları çok beğenilir. Yokluk içindeyken içinde bu şekilde biraz da olsa para kazanabilmektedir. Gece gündüz demeden çok az bir para için sürekli el işi yapmaktadır. Latif ile nişanlıdır ve edebiyata düşkündür. Aldığı eğitimden ötürü birkaç dil bilmektedir.

ÖRNEK ANILAR

Düşünceli/Mutsuz Doktor, annesi için önerdiği perhizi uygulayıp uygulamadıklarını sorar. Anne ve kız birbirlerine bakar. Yemeye hiçbir şeyleri yoktur. Kadın kızını utandırmamak için perhize uyduğunu söyler. "İffet başını pencere yönüne çevirmişti. Gene gözlerinden- bahar sabahlarında meltemlerle sallanan güllerin üzerinden dökülen çiğler gibi- pırlantalar yuvarlanıyordu. Zavallı kızın karamsarlığı o kerteye gelmiş olmalı ki üzüntüsünü tutmayı başaramadı. Bundan doğan utançlı bir duruma düşmemek için hemen yerinden kalktı, kendini dışarıya attı. Ağlamasının duyulmaması için de oda kapısını kapattı."

Hassas/Duygusal İffet küçük bir kızken evlerinde bir kadın Tahir ve Zümre hikayesini anlatır. İffet hikâyenin beyitlerini duyunca kendine engel olamaz ağlamaya başlar. Yatma zamanı geldiğinde hala ağlıyordur. Annesi sebebini babasına anlatır. "Bu kız büyürse pek duygulu olacak... Güzellikten sonra yaradılış haznesinden en büyük payı derin duygulanmada görölüyor. Kimi kez dikkat ediyorum. Öbür çocuklarca önemsiz görülen birçok şeyler bu kızı saatlerce düşündürüyor. Bir kedi yavrusunun düşküncü miyavlamasını işitse üzölüyor. Başka bir çocuğa ağlarken görse bunun da gözleri sulanıyor..."

Eğitilmiş İffet, aldığı eğitimden sonra yoksullukla beraber içine düştüğü çevre ve koşullar içinde çok mutsuzdur. "Babam öğrenim ve eğitimime olağanüstü özen gösterdi. Bilim öğrenmekle benim için mutluluk sağlanabilir sanıyordu. İşte bu düşüncesinde yanıldı. Mutluluk gereklerinden sanılan şeyler, beni en büyük felaketlere düşürdü. Her gördüğünü gelişigüzel anlamaya eğilimli bilgisiz kadınlardan olaydım belki bu denli mutsuz olmaz, belki hayatın acılarını bu denli duymazdım."

Ahlaklı İffet, Nemi'nin teklifini kabul etmeye karar vermiş fakat zaman yaklaşınca bu kararın ağırlığı altında hasta olmuştur. Hasta yatağında Raziye'ye nasihatte bulunup içini döker. "Ben henüz dünya kirine sürünmemiş melek kokulu bir kız oğlan kızım, tertemiz bir varlığım...Fuhuşun bozucu havası dış varlığıma değil; iç benliğime biraz dokunmuştu... Siz ise kötülükle yoğurulmuş bir varlıksınız... Size oranla melek sayılan bir kızın tasarı derecesini aşmayan bir günahtan dolayı bu denli şiddetli pişmanlıklara, böyle iç yakan cehennem ateşlerine düştüğünü görüyorsunuz da kalbinizde ufacık bir pişmanlık izi belirmiyor mu?"

Hüseyin (Hassas)

Karakter Yazar hassas, hüzünlü ve duygusal bir karakterdir. Kültürel ve entelektüel birikimi vardır. İffet'in ve ailesinin durumuna da çok üzölür. Bu üzüntü onda sağlık sorunlarına bile sebep olur. Hayalci biridir. Anlatılanlar, çevresinde gördükleri türlü düşüncelere dalmasına neden olmaktadır.

Aktivite Roman ve şiir yazar karakter hayatta karşılaştığı olaylara ve etrafına yazar gözüyle bakmaktadır. Her şeyi edebi bir dille, farklı benzetmelerle dile döker. Doktor ile yakın arkadaşdır. Yanında birileri varken bile saatlerce iç dünyasına kapanıp derin düşüncelere dalmaktadır. İffet'in yazdıklarını okuyarak ve hayatına dair daha fazla bilgi edinerek bir roman yazar. Okumayı çok sevmektedir.

ÖRNEK ANILAR

Hayalperest Doktor ve Yazar, İffet'in annesini muayeneye gitmiştir. Yazar, İffet'in kendi el becerisinin bir ürünü olan duvardaki levhaya bakarak düşüncelere dalmıştır. Hayran kalmıştır. Doktor ise bu fırsatı kaçırmaz ve her zaman olduğu gibi alaycı ve eleştirel yaklaşır. İffet'e Yazar'ı anlatır. "Arkadaşımda biraz şairlik illeti vardır... Çevresini dolduran varlık evreninde bakışlarını çekecek bin türlü eşya bulunurken kendisi onların hiç birine göz atmaya tenezzül etmez. Durmadan gökte bulutlar arasında arştan yüksek hayaller içinde yaşamak ister. Çok kez birlikte bulunuruz. Fakat ben yalnız kalmış olurum. Çünkü saatler geçer ağzından bir söz çıkmaz. Söylediklerimin hiç birisini duymaz."

Hassas/Hüzünlü Yazar ve Doktor dışarıda vakit geçirdikten sonra eve dönecekken Hüseyin ricada bulunur. Yakındaki mezarlıkta bir arkadaşı vardır ve dua okumak ister. Mezarlığa girince arkadaşının mezarını bulana kadar gözüne çarpan mezar taşlarındaki yazıları okur. "Çok mezar taşı okumak baş ağrısı verir derler. Başıma ağrı gelmedi; fakat gönlüm acılarla dolup taşıtı. Üzgünlüğüm pek arttı. Orada yatanların her biri benim gibi doğmuş, büyümüş, yaşayışın her çeşit üzgüsünden, eğlencesinden tatmış; istekler arkasından koşmuş; en sonunda o karanlık yere tekerlenmiş; bir avuç toprak olmuş; bütün benliklerinin izi olarak üzerlerine birkaç satırlı geçici birer taş dikmişler..."

Duyarlı Doktor ve Yazar birlikte dışarı çıkmışlardır. Fakat gittikleri yer fakir bir semttir. Burada hava alıp, etrafı seyrederken şişkinliğinden gebe olduğu anlaşılan bir inek yanlarına yaklaşır. Doktor kılıcıyla hayvanı ürkütüp kovmaya davranır. Yazar ise kıyamaz. "Kovma zavallıyı. Bak ne kadar güzel hayvan. Ne kadar da sevecen bakışları var. Akşama sabaha anne olacak..."

Latif (Duygusal)

Karakter Latif, İffet'e aşiktir. Onunda maddi durumunun hiç iyi olmamasına rağmen elinden geldiğince ona ve ailesine yardımda bulunmaktadır. Doktor ve Yazar ile kısa sürede arkadaşlık kurar. İffet'in ölümünden önce neşeli ve arkadaş canlısı biri olmasına rağmen, İffet'in ölümünden sonra duygusal ve hassas yapısı nedeniyle toparlanamayarak mutsuz ve psikolojisi bozuk birine dönüşür. Önce ruhsal sağlığını sonra da fiziksel sağlığını kaybeder.

Aktivite Latif, kitapçılara ve gazetelere yazılar yazar, buradan kazandığı az parayla kalabalık olan ailesine bakar. Babasının ölümünden sonra başka erkek bulunmadığından büyük, küçük annelerden, teyzelerden birleşmiş kalabalık aile onun sorumluluğuna kalmıştır. İffet ile nişanlıdır ve evlilik hayalleri kuruyordur. İzmir'de babasından kalan araziye satıp öğrenim için Avrupa'ya gitmeyi, İffet ile evlenmeden önce diplomasını almayı istiyordur.

ÖRNEK ANILAR

Duygusal/Psikolojisi bozuk Hüseyin ve Doktor mezarlıkta Latif ile karşılaşmışlardır ve İffet'in öldüğünü öğrenmişlerdir. Latif sağlıklı görünmüyordur. Duygusal ve hassas yapısı sebebiyle İffet'in ölümünü kaldıramamıştır. Hepsini birlikte İffet'in mezarının başındayken Latif, dün gömülen çocuğun ağlama sesini duyduğunu söyleyip ona bakmaya gidince Yazar ve Doktor peşinden gitmek ister. Fakat anne onları durdurur. "O kaç aydır öyle gece gündüz buralarda dolaşiyor. Bekçiler, mezarlıklar önceleri epeyce gürültü ettiler. Şimdi artık durumunu herkes öğrendi; kimse bir şey demiyor."

Neşeli Doktor ve Yazar İffetlerdeyken, Latif gelir. Kısa zamanda birbirlerine ısınırlar ve sohbet ettikçe zamanın nasıl geçtiğini anlayamazlar. "Şen çocuk bizi o kadar güldürdü ki evimize dönmek için vaktin pek çok geçmiş olduğunu asla anlayamadık. Latif pek hoşuma gitti. İffet gibi bir kızın seçiminde yanılmayacağını önceden düşünmüştüm."

Doktor (Gerçekçi)

Karakter Doktorun gerçekçi bir karakter olduğu görülür. Yazara, onun hayalciliği sebebiyle alaycı ve bazen sert yaklaşır. Mesleğinde iyidir ve oldukça yardımseverdir. Yardımlarını, insanları incitmeden ve onları aşağılamadan yapmaya çalışmaktadır.

Aktivite Doktor, oldukça yoğun çalışmaktadır. Yoksul insanlarla ilgilendiğinden kimi zaman ücretsiz doktorluk yapmaktadır. Yazar ile sık sık görüşürler. Onun sağlığı ile de ilgilenmektedir.

ÖRNEK ANILAR

Sert/Ciddi Doktor, İffet'in annesini muayene ederken kız annesinin anlamayacağını bildiği için Fransızca olarak ona gerçekleri anlatmasını söyler. Babasından kalma sağlık kitaplarından annesinin hastalığı hakkında doğru tahminlerde bulunur ve Doktor'u şaşırtır. Doktor sert çıkışır. "Ben öyle diploması olmayıp da hekim işine karışan hanımlardan hoşlanmam. Bu hal birkaç yıldır memleketimizde moda oldu."

Yardımsever/Düşünceli Doktor, İffetlerin ne kadar zor şartlarda yaşadıklarını bildiğinden onları incitmeden, utandırmadan yardım etmek ister. Kadınların itiraz edemeyeceği ve bu yardımdan dolayı utanmayacakları şekilde bir yol bulur. "Efendim bu yakınlarda eczane olmamalı. Olsa da eczalar bayattır. Ben yazacağım reçeteleri kendi eczanemde yaptırıp gereken maden sularıyla birlikte yarın erkenden buraya gönderirim."

Gerçekçi Doktor, yazar arkadaşını ziyarete gelmiştir. O, otuz veya kırk hasta ile ilgilenmiştir fakat doktor arkadaşının hayallere dalmış olduğunu görünce ona biraz çıkışır. "Bizdeki ozanlığı da, romancılığı da fizikötesi sayıyorum. Çünkü işte hiçbir özdekçilik, gerçekçilik, ciddilik yok. Her gün gözümüzün önünde acıklı, gülünç bin türlü olay akıp gidiyor. Romancılarımız bunlardan gerçekleri olduğu gibi almayı kendilerine yediremeyip hayalleri neyi parlak gösterirse doğaüstünden o yadırğanacakları bulup çıkarıyorlar."